

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۱۷/۱۲/۲۱

پوهنمل حاجي محمد نوزادي

مکتي بر مقاله کریم پوپل پیرامون «منشاء و...»

نېشته دلچسپ محترم کریم پوپل که بدبختانه با وي معرفت ندارم ، تحت عنوان « منشا و تاريخچه بند امير » در سايت وزين افغان - جرمن نظرم را بخود جلب کرد. چيزيکه در عنوان فوق زيادتر مورد توجه ام قرار گرفت، «منشای بند امير» و بند های متعلق به انست . شکی نيست که هدف از « منشاء » علل اصلي بوجود آمدن اين بند ها است . زيرا بند های متذکره کاملاً طبعي بوده و به سختي متوان عوامل اصلي که باعث تشکيل ان گرديده است ، تشریح و توضیح نمود . بند امير شايد از نوع خود يگانه و يا يکي از نادرترين بندهای طبعي بوده باشد که به اين شکل عرض اندام نموده است . در باره منشاء اين نوع بندها فرضيه های مختلف وجود دارد که بعضي از انها افسانه اي و برخي ديگری ان هم که علمي بوده ، صد فيصد نمیتواند قابل قبول باشد و ضرورت به تحقيقات دقيق دارد که تا هنوز صورت نگرفته است.

بنده در زمانیکه در انستيتوت پولي تخنيک کابل استاد بودم ، در تابستان هر سال محصلين رشته جيولوجي (زمين شناسي) را طبق پلان درسی به ساحات مربوط باميان و سمنگان جهت پراکتیک ساحوي ميبرديم که مشاهدات ساحه بند امير جز اين پروگرام مييود . بعداً وقتیکه در سال ۱۹۸۷ به سمت رئيس سروی معادن و جيولوجي در وزارت معادن و صنايع مقرر گرديدم ، در نظر داشتم تا گروهی متشکل از متخصصين افغاني و شوروي را جهت اجرائي تحقيقات پيرامون منشای بوجود آمدن بند امير مؤظف نمايم . بدبختانه وضع امنيتي در کشور بخصوص بعد از اشغال افغانستان توسط اردوی جنایتکار سرخ ، رو به خرابي رفت و تا اخير امکان اجرائی کار های ساحوي در ساحه بند امير ميسر نگريديد.

با دیدن عنوان مقاله محترم کریم پوپل خرسند گرديدم که شايد بالاخره در باره منشای بند امير تحقيقاتي صورت گرفته باشد و من بتوانم جواب مطلوب را در يابم . آقای پوپل در زمينه جغرافيه ساحه و تاريخ زيست بشری درکنار بند امير معلومات زياد ارايه نموده است ، باوجودیکه موصوف از هيچ ماخذي نام نبرده اما معلومات دلچسپ و لازم را در اختيار علاقمندان گذاشته است که بنده انرا قابل ستايش ميدانم.

لازم به تذکر است که پوپل صاحب در باره منشای بوجود آمدن اين پديده زيبابی طبعی و پارک ملی کشور ما برخلاف درشت بودن اين موضوع در عنوان مقاله ، اصلاً هيچگونه معلومات ارايه نکرده است . صرف در بخش (ساختمان جيولوجيکي بند امير) مينويسد : « بند امير در حقيقت آب آنعده از برف و باران است که در طی سال به کوها و تپه های کوهای بابا ريخته و سپس در پايينترين حصص همواری های کوهای بابا برای خود مجرا پيدا نموده چشمه ها و دريا های را ساخته است » . بر اساس گفته های فوق صرف ميتوانيم منشای اب جاري را در مسير اين دريا که بند امير در ان قرار دارد ، توضیح نمود ، نه منشای و عوامل بوجود آمدن خود « بندها » در مسير آب . البته اب هر دريا دارای یک منشاء و معمولاً کوهای پوشيده از برف است ولي بند طبعی در مسير هر دريا وجود ندارد و یک پديده خيلي نادر است که از خود عواملی دارد . در جای ديگر همين بخش پوپل صاحب بطور غير مستقيم تصادم کتله نيم قاره هند را با ساير قسمتهای قاره آسيا که چهل ميليون سال قبل صورت گرفته ، درين کار دخيل ميداند . بايد گفت که اين عمليه متواند در بوجود آمدن کوها و خصوصيات اراضي ساحه متذکره رولی داشته باشد ، نه در بوجود آمدن بند ها در بستر درياها.

بانظرداشت نقاط فوق در باره منشای بوجود آمدن بند امير و بند های مربوط به ان متاسفانه در مقاله محترم پوپل معلومات قابل توجه را نيافتم . بايد گفت که در مقاله متذکره معلومات ارايه شده ديگر قابل ستايش است و از آقای پوپل خواهشمندم تا درمورد يافته های بعدی خود را نيز با ما شريک نمايد . و اما:

راجع به منشای بوجود آمدن بند امير و بندهای همجوار مربوط به ان ، برای علاقمندان اين موضوع لازم ميدانم طور مثال از دو فرضيه يادوري نمايم:

د پانو شميره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليولو مخکې په خبر و لولئ

اول - فرضیه افسانوي :

روزی در بامیان یکی از موسفیدان باشنده ان محل در باره بوجود آمدن بند امیر برایم افسانه ذیل را حکایت کرد: «... بود ، نبود ، روزگاري درین محل اژدهاي وجود داشت که هر روز از مردم مقدار زیاد غذا و یک دختر جوان را طلب و نوش جان میکرد . مردم به ستو آمده ، نزد حضرت علی (رض) رفتند و در زمینه خواستگار کمک شدند . حضرت علي برایش گفت که من ان اژدها را می کشم ولي بشرطیکه همه شما ازین محل کوچ کنید . مردم شرط فوق را پذیرفتند . حضرت علي توسط شمشیر خود اژدها را سر تا دم چاک نموده ، او را کشت . وقتیکه مردم مرده اژدها را دیدند ، از کوچ کردن خود داري کردند . حضرت علي بخاطر تهدید انها ، ابهای دریای نزدیک را بند انداخت و گفت که اگر ازین محل طبق وعده شان کوچ نکنند ، بندها را شکستاده تا اب جمع شده در دریا سرازیر شود ، مردم را یکجا با خانه های شان از بین ببرد . مردم ترسیدند و ازینجا کوچ کردند ولی بند ها در ان جا ماند که اکنون بنام (بند امیر) یاد میشود .»

نوت : در نزدیکی بامیان در پهلوی یک کوه ، سنگ خیلی کلان وجود دارد که سر تا پا دارای یک درز طویل است . مردم میگویند که این سنگ همان اژدها است و درز در سنگ ، چاک شمشیر حضرتعلی است .

دوم - فرضیه علمي:

پروفسور سلاوین در بخش تحقیقات جیولوجیکی در افغانستان کار های خیلی ارزشمندی را اجرا نموده و به حق نام « پدر زمین شناسی افغانستان » را کمای کرده است . موصوف در پوهنتون دولتي مسکو استاد من بوده و بعداً در انستیتوت پولی تخنیک کابل سالهای متمادی تدریس و تحقیقات جیولوجی منطقوی را پیش می برد . وی برعلاوه ان ، اولین نقشه دقیق تکتونیکي افغانستان را ساخت که کار بسیار ارزشمند و قابل قدر محسوب میگردد . پروفسور سلاوین در باره منشای بوجود آمدن بند امیر معتقد است که:

« اب دریای که بند امیر در ان قرار دارد درین قسمت در ساحه هموار با سرعت خیلی کم جریان دارد و مشبوح از مواد کاربوناتی (کلسیم کربونات) $CaCO_3$ است . ازینکه سرعت اب کم است ، مواد کربوناتی در شرایط مساعد به اسانی میتواند رسوب کند . به نظر وی در بستر دریا نباتات وجود داشت و فعلاً هم وجود دارند که مواد کربوناتی بر روی ان رسوب نموده و طی صد ها و هزاران سال از تجمع مواد متذکره چنین بندها ساخته شده متوانند .» این است نظر علمي پدر زمین شناسی افغانستان پروفسور سلاوین پیرامون منشای بند امیر . حالاً اختیار با شما است که کدام شانرا مورد قبول تان میدانید .

پایان

دنمارک - ۲۱ / ۱۲ / ۲۰۱۷